

Den villkorade solidariteten

-en rapport om det facklig-politiska samarbetet

**FRIA
MODERATA
STUDENTFÖRBUNDET**

Förord

Att Landsorganisationen och Socialdemokratiska arbetarepartiet står varandra organisatoriskt nära är ingen hemlighet eller nyhet. Representanter för båda organisationerna talar gärna om det, speciellt i högtidstalen till kollegorna. Men vilka konsekvenser får en så tät koppling mellan den dominerande organisationen på arbetstagersidan och det statsbärande partiet?

Vi menar att det finns anledning att titta vidare inte bara på hur banden mellan LO och SAP tar sig uttryck i praktisk handling, utan också vad det betyder för samhällsklimatet i stort. Vad innebär det att vara medlem i en organisation som tydligt stöder en politik man själv är motståndare till? Vad gör det för synen på politiker och förtroendevalda när dessa i offentliga utspel gör klart att de kräver motprestationer för sitt ”frivilliga” stöd – motprestationer som klart syftar till att skydda den egna gynnade särställningen?

Denna rapport syftar till att belysa ytterligare aspekter på en redan uppmärksammas problematik. Å andra sidan kan en maktkorruption som riskerar att undandra stora delar av den lagstiftning som styr allt arbete som utförs i Sverige aldrig uppmärksammas tillräckligt.

Stockholm i februari 2001

Fria Moderata Studentförbundet

Inledning

Socialdemokraterna och Landsorganisationen har länge gått hand i hand. Från arbetarrörelsens barndom via tonåren har de sedan länge passerat den handlingskraftiga medelåldern, och har nu nått ålderns höst som ett gammalt strävsamt par. Gamla och trötta håller de krampaktigt i varandra och söker stöd när omvärlden förändras. Men symbiosen är skadlig inte bara för LO och SAP, utan också för samhället i övrigt.

Genom det omfattande utbyte av ”tjänster” som förekommer mellan socialdemokratin och fackföreningsrörelsen skapas ett osunt beroende som även får konsekvenser för hur politiken fungerar och hur medborgarna upplever möjligheterna att påverka politiska beslut. Vi vill kort visa på utbytet av ekonomiskt stöd och politiskt inflytande som håller samman den svenska arbetarrörelsen. Därefter kommer en genomgång av hur det använda maktspråket och de begränsade möjligheterna till demokratisk påverkan påverkar samhället.

Vad facket ger...

Ekonomiskt stöd

LO anger sitt medlemsantal till 2,1 miljoner arbetstagare. Fackförbunden samlade under ett organisatoriskt paraply har under sin hundraåriga historia vuxit till en ekonomiskt oerhört stark organisation. Medlemsavgifter och investeringar har resulterat i stora tillgångar som utnyttjas för att befästa LO:s ställning inom svensk politik.

Varje år flyttas det miljoner och åter miljoner från LO till socialdemokraternas partiorganisation. Det årliga partibidraget beräknas till ca 20 miljoner kronor, vilket kan jämföras med det direkta partistödet (oräknat kanslistöd och stöd till riksdagsledamöter och partigrupper) på 38 miljoner kronor som socialdemokraterna får av staten. LO:s ekonomiska stöd är av stor betydelse för socialdemokraternas partiverksamhet.

1991 avskaffades kollektivanslutningen av LO-medlemmar till socialdemokraterna. Beslutet fick stora konsekvenser för socialdemokraternas medlemsiffror som sjönk från 803.386 år 1991 till 261.605 året därpå¹. Denna omvälvande förändring i fiktiva väljarsympatier kompenenserades ekonomiskt av LO genom att fackavdelningar kunde bli medlemmar i partiet. Denna indirekta anslutning renderar i omfattande ekonomiskt stöd från fackföreningar vars medlemmar inte alltid är medvetna om deras avlagda medlemsavgifter kanaliseras till ett politiskt parti.

Förutom det årligen återkommande partibidraget så har det inträffat att LO erbjudit ytterligare pengar med anledning av olika kampanjer eller högtidlighållande av arbetarrörelsens bedrifter. Organisationens generositet kan dock anses vara betingad av den för tillfället rådande politik som förs av den socialdemokratiska regeringen.

---

¹ Widefeldt, Anders Linking parties with people?: party membership in Sweden 1960 – 1997. 1999

Extra angelägna har ömsesidiga manifestationer i form av levererad politik mot bidrag blivit i tider som föregåtts av för LO-ledningen obekväm socialdemokratisk regeringspolitik. Genom att kontinuerligt justera balansen mellan LO:s erbjudna partibidrag och ett politiskt gensvar från socialdemokraterna, i form av ett statiskt bevarande av en av strukturella fel präglad arbetsmarknad och ekonomi, bibehålls rådande ordning för båda parternas vinning.

Valarbetare

Det finns fler sätt att stödja ett parti än via direkta ekonomiska bidrag. Genom att avsätta egna medel till ”valinformation” har LO funnit ett sätt att finansiera kampanjer med syfte att vinna väljare åt socialdemokraterna utan att det ses i siffrorna över det officiella stödet. Men det riktigt tunga understödet till de socialdemokratiska valkampanjerna består av personella resurser som ställs till partiets förfogande.

Med 250.000 funktionärer och 4.000 anställda² att kommendera ut till valarbete utgör LO en veritabel kampanjmaskin för socialdemokraterna. Att lagen (1974:358) om facklig förtroendemans ställning på arbetsplatsen dessutom ger rätt att på betald arbetstid bedriva ”facklig verksamhet” innebär en ytterligare förmån som inga ideella valarbetare kan räkna med. Även detta stöd har naturligtvis ett ekonomiskt värde även om det är svårt att värdera exakt. Vissa beräkningar gör gällande att det handlar om ett värde på minst 1,8 miljarder per år³, en summa som i slutändan företagen och konsumenterna tvingas betala till fromma för socialdemokratiska valsegrar.

Politiskt stöd

För att kunna räkna in så stora delar som möjligt av medlemskadern i den socialdemokratiska kampanjen använder LO mer direkta metoder. Betydelsen av att ordföranden för den organisation man är medlem i riktar en direkt uppmaning att rösta på ett visst parti är större än det indirekta stödet i form av affischkampanjer, ekonomiska bidrag eller valarbetare.

För att mobilisera de fackliga rösterna för socialdemokratin anordnades exempelvis i november 1997 en facklig-politisk valupptakt i Sunne i Värmland. Bara det faktum att en gemensam upptakt anordnas är anmärkningsvärt. LO har möjligen många socialdemokratiska sympatisörer i leden, med medlemsantalet i SAP är långt ifrån så högt att det motiverar ett så tydligt gemensamt politiskt ställningstagande. När man sedan lyssnar på vad som sades i talen under upptakten blir bilden än tydligare.

Aftonbladets chefredaktör Rolf Alsing var på plats och citerar i sin ledare den 18 november LO:s ordförande Bertil Jonsson: ”Det är oerhört viktigt att våra 250 000 förtroendevalda inom fackföreningsrörelsen än en gång blir opinionsbildare och valarbetare för socialdemokratin.”

---

² Anders Johnson, ”Vi står i vägen”, s. 74

³ Carl Johan Ljungberg (red.), ”Till bröders hjälp”

Samtidigt som socialdemokratin klart utnämndes till det parti på vilket en LO-medlem borde rösta demoniserades de politiska alternativen, främst genom en onyanserad svartmålning av den politik som påstods bli fallet om de borgerliga skulle vinna valet. Då skall man komma ihåg att detta politiska alternativ i föregående val hade fått stöd av ungefär en fjärdedel av de medlemmar LO-ledningen förväntas företräda.

Ett annat sätt att vinna fackliga röster åt socialdemokratin är att kontakta dem brevledes. Några månader efter valupptakten i Sunne skickade LO:s ordförande Bertil Jonsson ett brev till sina förtroendevalda, där han riktar en direkt uppmaning till dessa att stödja socialdemokraterna: "När LO-medlemmarna röstar på (s), blir regeringen också socialdemokratisk! [...] Jag riktar mig därför till alla er förtroendevalda i fackförbundsavdelningar och LO-facken i länen och kommunerna. Ni är nyckeln till att LO:s medlemmar använder sig av valsekeln för att säga sitt, även denna gång. [...] Jag hoppas att du vill vara med och aktivt arbeta för socialdemokratin i valet 1998."

Fackföreningarna och Socialdemokratiska arbetarepartiet utgör basen för vad som traditionellt kallas för arbetarrörelsen. Denna rörelse har en uttalad politisk ambition att forma det svenska samhället i enlighet med de ideal och värderingar som de tillsammans företräder. Så sent som 1998 framhölls den gemensamma politiska utgångspunkten av Ingela Thalén i hennes tal på Skogs- och Träfackens konstituerande kongress: "Vi har en klar och tydlig motståndare i moderaterna. De står för samma klasspolitik som de försökte genomföra mellan 1991 och 1994. [...] Här har vi en gemensam uppgift. I facklig-politisk samverkan ska vi sätta stopp för högerpolitiken. [...] Nu satsar vi allt för att nå en socialdemokratisk valseger den 20 september 1998."

Fackföreningarna och socialdemokratin sluter leden särskilt hårt i valtider. Båda benen inom arbetarrörelsen inser vikten av att behålla makten. Men det är när reella politiska reformer skall genomföras som den verkliga styrkemätningen inleds. När socialdemokraterna har varit statsbärande parti har de haft betydande särintressen och grupperingar att ta hänsyn till och från tid till annan så har även partiets och LO:s uppfattningar gått isär. Avsikten med följande avsnitt är att åskådliggöra den intima politiska kopplingen mellan socialdemokraterna och LO och klargöra att dessa två organisationer är avhängiga av varandra och att det verkliga maktcentrumet i svensk politik ligger lika mycket i LO-borgen som i Rosenbad.

...och vad facket får

Politiskt inflytande

LO:s politiska inflytande i det svenska samhället är tämligen unikt. Den korporativism som blir konsekvensen av korsvisa intressesfärer inom det statsbärande partiet och den inflytelserika fackföreningsrörelsen är svår att finna i andra demokratiska stater. LO har skaffat sig politiskt inflytande inte bara genom sin möjlighet att som politiskt präglad fackförening påverka samhällsdebatten genom opinionsbildning. Det politiska inflytandet blir också genom kontakterna med SAP väldigt mycket mer konkret. LO:s makt över socialdemokratin har emellanåt varit nästan otäckt starkt: "Olof Palme inte bara fortsatte samarbetet på det sätt som Tage Erlander utvecklat. Han fördjupade även kontakterna med LO till den grad det kunde ifrågasättas vem som i många fall

hade det avgörande ordet när den ena viktiga samhällsfrågan efter den andra skulle avgöras"⁴

LO är också en mycket vanlig remissinstans även i frågor som inte direkt eller ens långväga berör det som fackföreningar normalt uppfattas arbeta med. För att ta ett axplock av de frågor i vilka LO agerat remissinstans: ny bostadsfinansiering, reformerat presstöd, TV-politiken, ansvaret för äldreomsorgen och ändringar i Renhållningslagen. Den bild som växer fram är den av ett försök att skapa ett slags korporativistisk stat där de "rätta" särintressena har ett enormt inflytande över den förda politiken. Att arbetet fortgår visar också att såväl SAP som LO också anser att de bör ha det. Det är en intressant fråga att ställa sig hur många av medlemmarna som vet att den fackliga förening de är med i samtidigt agerar i deras namn i en lång rad andra frågor som saknar naturlig facklig koppling.

Särintresset styr

Landsorganisationen, LO, har formulerat sin uppgift som organisation enligt stadgelydelsen "samhällsutveckling på grundval av politisk, social och ekonomisk demokrati." Detta är en uttalad politisk målsättning som tydligt binder organisationen till ett vänsteralternativ på den politiska kartan. Med över två miljoner medlemmar så är organisationen onekligen en betydelsefull aktör i fackliga sammanhang. Stadgarna föreskriver även att organisationen har till uppgift att tillvara ta arbetstagarnas intressen på arbetsmarknaden och inom näringslivet. Av naturliga skäl är det därför arbetsrätten och regleringarna kring det traditionella yrkeslivet som är LO:s huvudsakliga intresseområden. Detta gör LO till ett mycket stort och väldigt mäktigt särintresse. Ett särintresse som inte tilldelats sin makt genom allmänna demokratiska val och som enbart anser sig ta politisk utgångspunkt i det som kan kallas deras medlemmars intresse.

Trots att det är långt ifrån alla i LO:s medlemskader som röstar på socialdemokraterna så är de organisatoriska och ekonomiska banden mellan partiet och facket oerhört starka. Att LO förser socialdemokraterna med finansiellt stöd är i sig ingen nyhet. Det är ett välkänt faktum att stora penningöverföringar sker i form av partibidrag, inför val och vid tillfälliga kampanjer. Det som är värt att understryka är de tillfällen då hot om indraget stöd framförts och vilka konsekvenser detta hot skulle få om det realiserades. Så sent som 1996 gällde det ett förslag till ändring i Sveriges rigida arbetsrätt. Förslaget i sig var inte vidare kontroversiellt då det enbart rörde införandet av ytterligare en karensdag samt ett kringgående av sist-in-först-ut principen. LO:s ordförande Bertil Jonsson kommenterade detta förslag i riksmidia med klart maktspråk: "Vi kanske drar in vårt bidrag, 20 miljoner." LO-kongressen frös 6 miljoner svenska kronor några dagar senare. Mindre än en vecka efter kongressen meddelade den socialdemokratiska regeringen att det inte längre förelåg några avsikter att genomföra förändringar i arbetsrätten.

När ekonomiskt dominerande särintressen hemfaller åt maktspråk och politisk utpressning kan det vara angeläget att ifrågasätta metoderna för att åstadkomma inflytandet. Det föreligger en skillnad i att försöka påverka den framtida politiken

---

⁴ Bengt Norling, "Skotten i Stockholm och Santiago", s. 14

genom opinionsbildning och kampanjer och på att hota med informell och indirekt bestraffning för vad som anses vara dålig politik. Det måste anses vara skillnad på när socialdemokraterna söker väljarnas stöd i allmänna val och på att under mandatperioden eftersträva att tillfredsställa ett särintresse man gjort sig ekonomiskt beroende av.

Fackets politiska särställning

Den svenska arbetsrätten är ett omfattande och komplext regelsystem med åtskilliga regleringar som fungerar till de stora fackorganisationernas förmån och ökar deras inflytande på arbetsplatserna och i politiken. Att en förändring av arbetsrätten skulle minska fackföreningarnas politiska makt över den svenska arbetsmarknadens struktur och avtalsförhandlingar leder till att fackföreningarna, av naturliga skäl, är öppna motståndare till en förändring av arbetsrätten. Detta motstånd manifesteras vanligen i att alla framförda förslag till förändringar, oberoende av ursprung, möts av hårda motattacker från LO-företrädare i massmedia och från talarstolar.

Det frekventa bruket av en hotfull ton fyller sin funktion. Arbetsrätten utgör det nav kring vilket fackföreningarnas maktkoncentration kretsar och en demonisering av företrädare för andra uppfattningar är av avgörande betydelse för budskapets framgång. Inför den egna organisationens medlemmar är det givetvis högerns politik som representerar det verkligt onda. Inför 1998 års valrörelse uppmålade LO:s ordförande Bertil Jonsson en eventuell moderat valseger som ”en återgång till de relationer mellan anställda och arbetsgivare som rådde vid 1900-talets början. [...] Det är ingen tvekan om att moderaterna ser fackföreningsrörelsen som en huvudfiende.”

LO har skickligt lyckats leda uppmärksamheten bort från de strukturella problem som arbetsrätten byggt in i den svenska arbetsmarknaden, och som LO aktivt värnar genom att uppmåla en bild av att arbetsgivare och arbetstagare har fundamentalt motstående intressen som präglar kampen dem emellan. Den makt som fackföreningarna har skaffat åt sig själva återges som en stark kraft på arbetstagarens sida och ett skydd mot dem som förklaras vara fiender till den kollektiva välfärden som påstås vara sprungen ur arbetsrätten.

Av avgörande betydelse för fackets politiska inflytande är att den lagliga möjligheten att hota med fackliga sympatiåtgärder inte kringskärs. Jonsson lät på den facklig-politiska valupptakten i Sunne meddela att ”rätten till sympatiåtgärder handlar om rätten till solidaritet mellan löntagarna.” Den gängse retoriken nämner bara att en svag arbetstagare skyddas av starka fackliga företrädare. Däremot nämns ingenting om vad ett förverkligande av hotet om en total LO-strejk skulle innebära för enskilda näringsidkare och småföretagare eller den svenska samhällsekonomin. Inte heller verkar det finnas någon tanke bakom de moraliska aspekterna av att gå efter annan ytterst luta sig mot den maktposition som tillkommer den som har det totala strejkvapnet i sin hand.

De omfattande möjligheter som finns för fackförbund att delta i konflikter som inte berör dem eller deras medlemmar ger LO:s beslutsfattare en styrka som de också vet att utnyttja för att driva igenom sin vilja. Denna maktposition är den

socialdemokratiska regeringen givetvis smärtsamt medveten om, vilket framgår inte minst av Margareta Winbergs avslöjande uttalande: ”Med tanke på (s)-regeringens ideologiska bindning till LO har jag mycket svårt att se att vi skulle göra några nya förändringar i arbetsrätten.”⁵

För att skydda de egna intressena och göra sig själva nödvändiga har fackföreningarna konsekvent arbetat för att osynliggöra kopplingen mellan en flexibel arbetsmarknad, hög tillväxt och ökande välstånd. Varje steg som tas mot flexibilitet, även när sådana åtgärder förespråkas av lokala företrädare, möts med tal om att sådana förändringar är osolidariska mot arbetarna.

Det ofta tydligt att det är just mot arbetare den rigida fackliga hållningen slår. Likväl kvarstår bilden av fackföreningarna som medborgarnas beskyddare och bringare av välfärd, och få krafter verkar intresserade av att avslöja bluffen. LO:s nytillträdda ordförande Wanja Lundby-Wedin är en av de som bidragit till myten om det goda fackets kamp för den enskildes välmåga.

I sitt 1 maj-tal 2000 klargjorde hon att LO vänder sig mot arbetskraftsinvandring. Enligt Dagens Nyheter hävdade Lundby-Wedin att arbetslösheten fortfarande är högre bland invandrare än bland svenskar, och att det därför är märkligt att det börjar höjas röster för arbetskraftsinvandring. Hon tydliggjorde att ”LO aldrig kommer att acceptera tanken på arbetskraftsinvandring innan all kompetens bland de arbetslösa här hemma tagits tillvara.” Vid första åsyn verkar det som att hon oegennyttigt vill värna de arbetslösa. Uttalandets verkliga konsekvens är i själva verket att facket gör anspråk även på att utöva inflytande över invandringspolitikerna när LO-medlemmarnas intresse skall tas tillvara. Att invandrare, ungdomar eller andra grupper får en försämrad ställning spelar aldrig någon roll, bara LO:s privilegier bibehålls.

Ytterligare ett område där fackföreningsrörelsen givits en speciell favör är skattereduktionerna på medlemsavgifterna. Genom att medlemsavgiften är avdragsgill så kommer den att upplevas som om den är lägre än vad den är. Att den upplevda kostnaden för medlemskap minskar innebär naturligtvis att villigheten att betala fackavgift ökar. Detta är facket mycket medvetna om och medger att ”ett slopande av skattereduktionerna gör det också betydligt svårare för de fackliga organisationerna att bedriva en framgångsrik medlemsvärvning.”⁶

Osund koppling

Den villkorade solidariteten

Partibidraget hjälper till att hålla socialdemokratien kvar i den politiska fälla som LO varit med att bygga. De förändringar som skall genomföras måste godkännas av fackpampar som inte drar sig från att påtala för partiet när politiken inte passar. Samtidigt bidrar deras miljonbidrag och tusentals anställda till att garantera socialdemokratien en väloljad och aggressiv valmaskin vart fjärde år.

---

⁵Dagens Industri 980401

⁶Till bröders hjälp, Carl Johan Ljungberg (red), 1991 Göteborg (Timbro)

LO har förvisso makt över socialdemokraterna, men det är inte det enda beroendeförhållandet. Fackföreningarna är också beroende av den politiskt verkställande makten för att behålla sin legitimitet; utan ett politiskt ben kan inte arbetarrörelsen balansera. Arbetsrättens konserverande har kommit att utgöra en förutsättning för fackföreningarnas politiska funktion. Det är en förklaring till rädslan för en arbetsrättslig avreglering. Utan en arbetsrätt att skydda och en fri arbetsmarknad att svartmåla så skulle stora delar av fackets makt vara bruten. Partibidragen kan ses som en garant för tingens ordning och maktens balans.

Då och då måste emellertid socialdemokratins påminnas om vem det är som disponerar stora summor medlemsavgifter att dela ut i samband med allmänna val. Rörelsens fackliga företrädare förväntar sig helt enkelt valuta för sina pengar. 1998 lät Handelsanställdas förbunds ekonomichef Sven-Erik Rasmusson meddela att ”de fyra miljoner vi har gett är förbundna med krav. Pengarna skall användas till att fatta beslut som gagnar våra medlemmar, annars skulle vi inte ge dem.” Ogenerade uttalanden som detta låter oss förstå att den ekonomiska makten även är den reella.

Det är dock en stor skillnad på att erbjuda ekonomiskt stöd till en politisk verksamhet som bäst kan anses företräda de intressen som eftersträvas och på att kräva en viss politik som svar på bidraget. Då blir det pengarna som ger politiken och inte tvärt om.

Få socialdemokratiska väljare

Om det verkligen fanns ett brett stöd för socialdemokraterna i LO-leden skulle användningen av organisationens resurser till socialdemokratiskt valkampanjstöd vara mindre anmärkningsvärd. Men med socialdemokratins sviktande väljarstöd ter sig LO:s ensidiga stöd för just SAP allt mer moraliskt tvivelaktigt.

Nedanstående siffror, hämtade från väljarundersökningar utförda vid Göteborgs universitet samt Statistiska Centralbyrån, visar hur hög andel av LO-rösterna som gått till socialdemokraterna och hur högt valdeltagandet varit i LO-gruppen.

Riksdagsval 1982	1985	1988	1991	1994	1998
(s)-röster 70 %	67 %	65 %	53 %	66 %	55 %
valdeltagande		83 %	86 %	85 %	80 %

---

andel som lägger röst på (s)	54 %	45 %	56 %	44 %
------------------------------	------	------	------	------

Det som är anmärkningsvärt är framförallt att andelen röster på socialdemokraterna under halvannat decennium sjunkit från 70 till 55 procent. Med ett undantag i valet 1994 har trenden varit kontinuerligt fallande. De fyra senaste valen har andelen LO-medlemmar som verkligen går och röstar på socialdemokraterna pendlat runt 50 procent.

Enkel huvudräkning ger vid handen att halva LO-kollektivet inte stöder socialdemokraterna, åtminstone inte tillräckligt intensivt för att rösta på partiet. Ändå

måste alltså denna dryga miljon medlemmar via sina medlemsavgifter bidra till med resurser till socialdemokratiska valkampanjer.

Mutbrottet

Korruption är ett hot mot de demokratiska institutionerna. Det ska inte vara möjligt att köpa sig politiska tjänster, i tanken på en man – en röst ligger att de som har ekonomiska resurser inte skall kunna köpa eller utpressa politiker för att få igenom sina politiska önskemål. Därför har olika former av mutbrott förbjudits i lag.

Brottsbalken innehåller flera bestämmelser som reglerar bestickning av valda tjänstemän. Kapitel 17 innehåller förbud mot att med bestickning söka påverka utgången av omröstningar i beslutande kommunala och statliga församlingar. Tjugonde kapitlet innehåller i sin tur förbud mot ledamöterna av dylika församlingar att motta bestickningen.

I grunden måste man naturligtvis ställa sig frågan om det inte bara är moraliskt utan också juridiskt fel att LO kräver motprestationer för att leverera sitt stöd till socialdemokratin. Grundfakta i målet är klara. Socialdemokraterna mottar LO-pengar med avsikten att de i regeringsställning ska utföra viss politik. Politiken som förs gynnar också LO och dess medlemmars intressen. När politiken är på väg att ändras aviseras bidragssänkningar, sänkningar som uteblir när politiken förblir vid det gamla. Ändå säger LO:s chefsjurist Erland Olausson i augusti 1998 att ”först när det ekonomiska bidraget sammanförs med konkreta beställningar förvandlas bidraget till en muta.”

Oavsett om LO och SAP dras inför skranket för sina politisk-ekonomiska transaktioner är det klart att avsikten med lagstiftningen är att visa att villkorade ekonomiska stöd inte är acceptabla i en demokrati och rättsstat.

Detta är värt att komma ihåg när LO och SAP talar sig varma om vikten av en fungerande demokrati. Att socialdemokratiska regeringar i decennier tagit emot och låtit politiken styras av fackliga medlemspengar bidrar naturligtvis till politikerförakt och misstro mot det politiska systemet som sådant. Det kan inga demokratiministrar, demokratiutredningar eller ens tusentals nya kommunalpolitiker ändra på.

Konsekvenser

Demokratiskt underskott

Det är både rimligt och önskvärt att ställa sig frågan om det är förenligt med demokratiska principer att ett särintresse mot betalning till det statsbärande partiet får ett enormt inflytande över politiken som förs. Det är faktiskt vad som sker när LO år efter år ger miljoner och åter miljoner till SAP, pengar som utan tvivel är knutna till politiska krav. Det brukar anses att demokrati betyder att folket styr landet via valda representanter. Frågan är dock om det är vad som sker när särintressen som LO kan ge stöd till regeringspartiet för att sen kunna påverka den förda politiken. Tanken om

folket som styr sätts ur spel och det är till slut arbetarrörelsens elit som styr och folket har bara att välja på att ge sin röst eller rösta på ett annat parti. Snarare än folkstyre borde statskicket benämnas fackstyre.

När stödet för socialdemokraterna samtidigt är svagt i LO-leden så blir det än märkligare. Med hjälp av fackmedlemmarnas pengar så styr en mycket liten elit över en väldigt stor del av den svenska politiken. Man kan verkligen fråga sig i vilka banor tankarna hos eliterna i arbetarrörelsen går när de fortsätter på den inslagna vägen, trots att kritik har riktats mot det täta samarbetet mellan den politiska och fackliga delen av rörelsen. Det är rimligt att anta att de flesta medlemmarna i såväl LO som i SAP saknar detaljkunskap om systemets utformning. Det bör även finnas en medvetenhet hos de respektive organisationerna om att pengarna som givit dem makt inte är deras och att stora delar av dem har betalats av människor som inte stödjer deras politik.

Synas denna växelverkan en smula ytterligare så blir den än märkligare. Facket får medlemmar för att det gynnas av staten när socialdemokratin regerar, sen använder facket pengarna som de får av medlemmarna för att ge till SAP så det går att bibehålla makten och privilegierna för facket. I en evig karusell där resurserna från början är medborgarnas är tempot hårt skruvat. Men hela karusellen snurrar på organisationernas villkor och högt över huvudet på gräsrötterna.

Någonstans tappades tanken med att det var folket som skulle styra och istället har det kommit att bli ett särintresse och ett parti som lever i symbios. Politiken har kommit att handla allt mer om makten och allt mindre om folket. Den politiska makten har fått ett eget värde som inte längre handlar om makt att kunna genomföra de egna visionerna, makten handlar nu om möjligheten att behålla de egna privilegierna. Och någonstans långt där borta står folket och får ett alltmer stigande förakt för politikerna.

Det kalla maktspråket

Socialdemokratiska regeringar låter sig ständigt utpressas av särintresset LO. Det fackliga maktspråket har visat sig vara en mycket framgångsrik väg för den socialistiska fackföreningsrörelsen att driva sin linje. Att systemet med långt gående statliga favörer till högljudda makthungriga organisationer inte gynnar någon annan än företrädarna för det aktuella särintresset står utom tvivel, och är kanske ingen nyhet.

Frågan är dock vilka andra potentiella faror man kan se med ett system med en regering som ständigt låter sig förföras (alternativt utpressas) av maktspråk från särintressen. Vad kan regeringar med sådana tendenser komma att utveckla för maktkonstellationer i framtiden? Är det utpressning från mäktiga organisationer som kommer att driva den politiska utvecklingen framåt? Med tanke på vad den socialdemokratiska lyhörddheten för maktspråk lett till hittills så bör tanken väcka oro för framtida socialdemokratisk politik. Vem kommer att muta socialdemokraterna i framtiden?

Regeringar som är beroende av sina finansiärers politiska nycker – vare sig det är fackliga eller andra – är opålitliga. Regeringar som upplever sig sitta på mandat av olika organisationer, snarare än på väljarnas mandat, utgör ett hot mot landets medborgare. Att socialdemokraterna anser att det är en naturlig tingens ordning att man i första hand tillfredsställer LO:s önskemål och först i andra hand ser till vilken politik väljarkåren har uttalat sitt stöd för märks bland annat på reaktionen socialdemokratiska riksdagsledamoten Ola Rask visade när miljöpartiet och vänsterpartiet inte ville dansa efter regeringens och LO:s pipa: "Dessa två småpartier har visat ett så tydligt förakt för de fackliga organisationerna och tvingat regeringen att överge ett förslag som vi lovat att leverera till fackföreningsrörelsen. Deras agerande är ofattbart." En regering som signalerar att dess främsta lojalitet är mot de särintresseorganisationer som stödjer den finansiellt är direkt farlig.

Ett samhälle där demokratiskt utsedda regeringar driver politik efter väljarnas önskemål är att föredra framför ett korporativistiskt samhälle där politisk makt är en fråga om att kunna erbjuda mest pengar för regeringens tjänster. All ära till tjänstesektorn, men landets demokratiskt utsedda regering bör hålla sig borta från den, och framför allt inte delta i den.

LO har genom åren tydligt visat att de upplever sig ha någon form av rätt att i stor omfattning påverka utformningen av politiken i Sverige. Demokratiska regeringar bör självklart avvisa dylika uppfattningar. De socialdemokratiska regeringarna har istället visat att de välkomnar det fackliga odemokratiska inflytandet. Vilken moralisk rätt LO kan tänkas ha till detta inflytande över politiken återstår för socialdemokratin att förklara. Om den inte vill riskera att slutligt ta kål på tilltron till det demokratiska systemet har den en stor pedagogisk uppgift framför sig. Annars är det dags att kapa de osunda banden till facket och styra in på en annan kurs, där det är de svenska väljarna har en rimlig möjlighet att påverka den politik som förs i landet.

www.fmsf.nu